

جغرافیای تاریخی نور

دکتر صفر یوسفی

استادیار گروه تاریخ دانشگاه آزاد اسلامی واحد نور

سرشناسه : یوسفی، صفر، ۱۳۹۲ -
 عنوان و نام پندآور : جغرافیای تاریخی نور/ صفر یوسفی.
 مشخصات نشر : تهران: نشر رسانیش نوین، ۱۳۹۱.
 مشخصات ظاهری : ۲۵۶ ص.: مصور (رنگی).
 شابک : 978-600-93139-9-0
 وضعیت فهرست نویسی : فیبا
 یادداشت : نمایه.
 موضوع : نور (شهر)
 رده بندی کنگره : ۱۳۹۱ ۵۹۱/۵۰/۵۰۲۲۲ DSR
 رده بندی دیویی : ۹۵۵/۲۲۶
 شماره کتابشناسی ملی : ۲۳۵۹۳۶۶

تهران - بهار شمالی - کوچه شکبیا - نبش شیرازی - پلاک ۷ - واحد ۲
 تلفن: ۰۹۱۲۱۳۰۹۱۳۱ تلفکس: ۷۷۵۳-۵۳۶ rasanesh.pub@gmail.com
 www.rasanesh.com

جغرافیای تاریخی نور

دکتر صفر یوسفی

طرح جلد و صفحه آرایی: علیرضا علی‌نژاد

لیتوگرافی: فیلم گرافیک

چاپ: متین

صحافی: ولیعصر

چاپ اول، تهران، ۱۳۹۱

شمارگان: ۱۱۰۰ نسخه

قیمت: ۹۰۰۰ تومان

فهرست مطالب

پیش‌گفتار.....	۱۳
سیاست‌گذاری.....	۱۴
دیباچه.....	۱۷

فصل اول: کلیاتی درباره شهرستان نور

موقعیت و اهمیت شهرستان نور.....	۲۳
جغرافیای طبیعی و اقلیمی.....	۲۴
محدوده شهرستان نور.....	۲۴
ناهمواری‌های شهرستان نور.....	۲۴
ارتفاعات (کوه‌های) شهرستان نور.....	۲۵
رودهای شهرستان نور.....	۲۶
جغرافیای اقتصادی و انسانی.....	۲۷
جغرافیای اقتصادی.....	۲۷
جغرافیای انسانی.....	۲۸
جغرافیای سیاسی.....	۲۹
تاریخ شهرستان نور.....	۳۲
وجه تسمیه نور.....	۳۴
رویان، رستم‌دار، نور.....	۴۱

فصل دوم: جغرافیای تاریخی شهرهای فراموش شده

جغرافیای تاریخی شهرهای فراموش شده.....	۴۷
تمیشه (تمیشان).....	۴۸
پایدشت.....	۵۲
ناقل.....	۶۰
واتاشان.....	۷۱

فصل سوم: جغرافیای تاریخی شهرهای فعلی

نور.....	۸۵
----------	----

۹۴.....	رویان
۹۸.....	چمستان
۱۰۶.....	بلده
۱۲۴.....	ایزدشهر

فصل چهارم: جغرافیای تاریخی آبادی های دیگر

۱۳۷.....	لاویج
۱۵۱.....	کالج
۱۶۱.....	بی اسپرس
۱۶۵.....	جوربند
۱۶۹.....	واز
۱۷۵.....	دلیران سرا
۱۸۰.....	کتی یا
۱۸۳.....	سوردار
۱۸۸.....	هلاپون (هلافان)
۱۸۹.....	کُردآباد

۱۹۳.....	نکته‌ی پایانی
۱۹۷.....	منابع و مأخذ
۲۰۷.....	نمایه
۲۲۷.....	تصاویر

فهرست تصاویر

- ۱- تصویر شماره (۱) موقعیت جغرافیایی شهرستان نور..... ۲۲۷
- ۲- تصویر شماره (۲) محدوده شهرستان نور، بخش‌ها و دهستان‌های آن..... ۲۲۷
- ۳- تصویر شماره (۳) بخش چستان، دهستان‌ها و آبادی‌های معروف آن..... ۲۲۸
- ۴- تصویر شماره (۴) بقعه بالوی زاهد در روستای آهودشت..... ۲۲۸
- ۵- تصویر شماره (۵) تپه‌های مربوط به خرابه‌های شهر پایدشت..... ۲۲۹
- ۶- تصویر شماره (۶) بخش مرکزی شهرستان نور..... ۲۲۹
- ۷- تصویر شماره (۷) بقعه شاه رضا کیاسلطان در نازل..... ۲۳۰
- ۸- تصویر شماره (۸) بقعه سید عبدالله در نازل..... ۲۳۰
- ۹- تصویر شماره (۹) تصویر قدیمی قلعه نازل..... ۲۳۱
- ۱۰- تصویر شماره (۱۰) ارک یا قلعه مرکزی شهر نازل..... ۲۳۱
- ۱۱- تصویر شماره (۱۱) یکی از تپه‌های باقی مانده از شهر واتاشان..... ۲۳۲
- ۱۲- تصویر شماره (۱۲) قلعه مرکزی یا قلعه شاه نشین واتاشان..... ۲۳۲
- ۱۳- تصویر شماره (۱۳) خندق اطراف قلعه مرکزی واتاشان..... ۲۳۳
- ۱۴- تصویر شماره (۱۴) خندق وسط قلعه مرکزی واتاشان..... ۲۳۳
- ۱۵- تصویر شماره (۱۵) خرابه‌های حمام شهر واتاشان..... ۲۳۴
- ۱۶- تصویر شماره (۱۶) حمام میرزا آقاخان صدر اعظم نوری در شهر نور..... ۲۳۴
- ۱۷- تصویر شماره (۱۷) مسجد جامع جدید شهر نور..... ۲۳۵
- ۱۸- تصویر شماره (۱۸) نمایی از خشت‌پل در شهر نور..... ۲۳۵
- ۱۹- تصویر شماره (۱۹) خانه میرزا علی‌خان دیوسالار در کاسگرمحله رویان..... ۲۳۶
- ۲۰- تصویر شماره (۲۰) بقعه جمشید کیاسلطان در شهر رویان..... ۲۳۶

- ۲۱- تصویر شماره (۲۱) قلعه همت آباد در نزدیکی روستای کردآباد..... ۲۳۷
- ۲۲- تصویر شماره (۲۲) امام زاده سیدحسین در جنگل سازیک در آسیبی کلا..... ۲۳۷
- ۲۳- تصویر شماره (۲۳) خانه امیرمصدق نوری..... ۲۳۸
- ۲۴- تصویر شماره (۲۴) تصویر قدیمی حمام میرزا کاظم خان..... ۲۳۸
- ۲۵- تصویر شماره (۲۵) تصویر حمام بازسازی شده میرزا کاظم خان..... ۲۳۹
- ۲۶- تصویر شماره (۲۶) حسینیه شهر چمستان..... ۲۳۹
- ۲۷- تصویر شماره (۲۷) عمارت میرزا کاظم خان نظام الملک..... ۲۴۰
- ۲۸- تصویر شماره (۲۸) بخش بلده، دهستان ها و آبادی های معروف آن..... ۲۴۰
- ۲۹- تصویر شماره (۲۹) ارگ قلعه پولاد در شهر بلده..... ۲۴۱
- ۳۰- تصویر شماره (۳۰) بقعه شیخ سلطان احمد در شهر بلده..... ۲۴۱
- ۳۱- تصویر شماره (۳۱) امامزاده محمد در روستای کلای شهر بلده..... ۲۴۲
- ۳۲- تصویر شماره (۳۲) خانه میرزا آقاسان نوری در شهر بلده..... ۲۴۲
- ۳۳- تصویر شماره (۳۳) خانه نیا یوشیج در روستای یوشی بلده..... ۲۴۳
- ۳۴- تصویر شماره (۳۴) امامزاده قاسم در یودشهر..... ۲۴۳
- ۳۵- تصویر شماره (۳۵) قلعه نسالو در روستای دیزنکلای لاویج..... ۲۴۴
- ۳۶- تصویر شماره (۳۶) آب انبار قلعه نساء..... ۲۴۴
- ۳۷- تصویر شماره (۳۷) امامزاده زکریا سلطان در شیخ کلای لاویج..... ۲۴۵
- ۳۸- تصویر شماره (۳۸) امامزاده سید محمد در روستای دیزنکلای لاویج..... ۲۴۵
- ۳۹- تصویر شماره (۳۹) فیل سنگی در روستای ملاکلای لاویج..... ۲۴۶
- ۴۰- تصویر شماره (۴۰) نمایی از آبادی کالج در رویان و نور..... ۲۴۶
- ۴۱- تصویر شماره (۴۱) قلعه تاریخی آسیبی ریز..... ۲۴۷
- ۴۲- تصویر شماره (۴۲) قلعه دزبن نرسیده به دو راهی روستای سنگ نور..... ۲۴۷
- ۴۳- تصویر شماره (۴۳) دیوارهای قلعه دزبن..... ۲۴۸
- ۴۴- تصویر شماره (۴۴) قلعه دیگری در روستای پی اسپرس..... ۲۴۸
- ۴۵- تصویر شماره (۴۵) رستم زنی در نزدیکی روستای پی اسپرس..... ۲۴۹
- ۴۶- تصویر شماره (۴۶) امامزاده جعفر در روستای پی اسپرس رویان و نور..... ۲۴۹
- ۴۷- تصویر شماره (۴۷) حمام قدیمی در روستای پی اسپرس رویان و نور..... ۲۵۰

- ۴۸- تصویر شماره (۴۸) تصویر قدیمی امامزاده کیامیثا (میثم) در جوربند..... ۲۵۰
- ۴۹- تصویر شماره (۴۹) تصویر جدید امامزاده کیامیثا (میثم) در جوربند..... ۲۵۱
- ۵۰- تصویر شماره (۵۰) تصویر کوه کله قندی دارنا در روستای واز..... ۲۵۱
- ۵۱- تصویر شماره (۵۱) آب انبار قلعه دارنا در روستای واز..... ۲۵۲
- ۵۲- تصویر شماره (۵۲) امامزاده اسماعیل و محمود در روستای پایین واز..... ۲۵۲
- ۵۳- تصویر شماره (۵۳) امامزاده سید رکن‌الدین در پایین واز..... ۲۵۳
- ۵۴- تصویر شماره (۵۴) حاشه سنگ فرش در دلیران سرا..... ۲۵۳
- ۵۵- تصویر شماره (۵۵) تپه‌ای مسکونی در دلیران سرا..... ۲۵۴
- ۵۶- تصویر شماره (۵۶) دیواره‌های ساروجی بازمانده از دلیران سرا..... ۲۵۴
- ۵۷- تصویر شماره (۵۷) تپه‌ای مسکونی در جنگل ساریک اسپی کلای چمستان..... ۲۵۵
- ۵۸- تصویر شماره (۵۸) تپه‌ای بازمانده از کتی‌یا..... ۲۵۵
- ۵۹- تصویر شماره (۵۹) ایستگاه تقویت امواج رادیویی و تلویزیونی در سوردار..... ۲۵۶
- ۶۰- تصویر شماره (۶۰) امامزاده صالح در سوردار رویان و نور..... ۲۵۶

حروف لاتین	برابر فارسی	حروف لاتین	برابر فارسی
b	ب	š	ش
p	پ	y	ی
t	ت، ط	x	خ
d	د	h	ح، هـ
k	ک	a	اَ
q	ق، گ	e	اِ
?	ع، گ	o	اُ
č	چ	ā	آ
j	ج	i	ای
m	م	u	او
n	ن	ow	و (مانند روشن)
L	ل	z	ز، ض، ذ، ظ
s	س، ص، ث	v	و
F	ف	r	ر
Ž	ژ	ə	واکه خنثی - اَ اِ

پیش‌گفتار

موضوع این کتاب جغرافیای تاریخی شهرها و آبادی‌های مهم شهرستان نور است. پژوهش و تحقیق درباره جغرافیای تاریخی و تاریخ شهرهای کوچک بسیار دشوار است. دلیل عمده آن اطلاعات پراکنده، ناقص و اندکی است که در منابع تاریخی و جغرافیایی در این زمینه در دست است. آنچه در نقل‌های شفاهی غیرمستند وجود دارد، مخدوش، فاقد دقت، غیرعلمی، مقلوب و گاه غیرواقعی است. بیشتر مطالبی که در این کتاب آمده، با تکیه بر منابع و اسناد متقن تاریخی گردآوری شده و یا استنباط‌هایی است که بر مستندات منابع تاریخی استوار است. با این همه در بعضی موارد به علت کمی اطلاعات چاره‌ای جز مراجعه به اطلاعات شفاهی نبوده است. با وجود مشکلاتی که بدان‌ها اشاره شد نیز موانع دیگری که در مسیر پژوهش‌هایی از این دست وجود دارد، ضرورت روشن ساختن زوایای تاریک جغرافیای تاریخی و تاریخ آبادی‌ها و ولایات کوچک، سبب شد که گامی در این راه برداشته شود تا آغازی برای پژوهش‌های بعدی در این زمینه باشد.

در این کتاب کوشش شده است، چشم‌اندازی از جغرافیای تاریخی شهرها و آبادی‌های مهم شهرستان نور ارائه شود. به دلیل نبود سابقه پژوهش

دربارهٔ جغرافیای تاریخی این منطقه، راهی بس دشوار در این زمینه در پیش رو قرار داشت. این کتاب نتیجهٔ سال‌ها پژوهش مستمر و مداوم است و اطلاعات، یافته‌ها نیز نتایج و تحلیل‌های عرضه شده در آن، در زمانی به نسبت طولانی به دست آمده است. یادآور می‌شود که مقالاتی از این مجموعه پیش‌تر به صورت پراکنده در نشریات مختلف منتشر شده و اینک با ویرایشی دیگر ارائه می‌شود. این نوشته همچون سایر نگاشته‌های تاریخی، جغرافیایی و... خالی از نقص و نارسایی نیست. شایسته است که خوانندگان گرامی از ارائه دیدگاه‌های خود به مؤلف دریغ نورزند. امید است این تلاش مورد پسند اهالی تاریخ و فرهنگ به ویژه علاقمندان شهرستان نور قرار گیرد نیز مقبول طبع بلند صاحب‌نظران و پژوهندگان ارجمند افتد. تا چه قبول افتد و چه در نظر آید.

سپاس‌گزاری

در به فرجام رسیدن مطلوب کتاب حاضر، افراد و نهادهای بسیاری به من یاری رساندند که بدون یاری‌های آنان این اثر به سادگی نوشته نمی‌شد و به چاپ نمی‌رسید. بنابراین، مراتب، سپاس و تقدیر و تشکر خویش را به حضور آنانی عرضه می‌دارم که حافظه‌ام برای به یاد آوردن نام آن‌ها مرا یاری می‌دهد و از آنانی که ذکر نامشان به هر دلیلی میسر نشد، پوزش می‌طلبم. از کسانی که در زمینه‌های مختلف محتوایی، تهیه و تنظیم نقشه‌ها و عکس‌ها و ویراستاری ادبی از یاری به من دریغ نورزیدند و در زیر از آن‌ها یاد می‌شود، سپاس‌گزارم. جناب آقای دکتر زین‌العابدین درگاهی، دکترای ادبیات فارسی از قائم‌شهر که در صورت‌بندی ساختاری و فرم کتاب نیز برخی مطالب متن کمک‌های بسیاری نمودند. جناب آقای دکتر رضا اسماعیلی، دکترای جغرافیای طبیعی از شهر نور، عضو هیئت علمی دانشگاه مازندران و معاون وقت آموزشی و دانشجویی دانشگاه آزاد اسلامی نور که در تهیه و

ترسیم نقشه‌های جغرافیایی بسیار به من یاری رساندند. جناب آقای قوام‌الدین بینایی، کارشناس ارشد تاریخ از ایزدشهر که در تهیه مطالب مربوط به ایزدشهر و کتی‌یا کمک‌های زیادی کردند. استاد سیروس مهدوی رئیس مؤسسه مطالعات ایرانی در ساری که رهنمودهای ارزنده‌ای را ارائه کردند. جناب آقای یوسف الهی و جناب آقای شهرام قلی‌پور گودرزی، محققان و پژوهشگران ارجمند تاریخ، ادبیات و جغرافیای تاریخی مازندران از شهر بابل، که با بازخوانی متن، نکات دقیق و ارزنده‌ای را از نظر ادبی و محتوایی یادآور شدند و زحمت تهیه نمایه کتاب را بر عهده گرفتند، بسیار به من یاری رساندند. جناب آقای مهرداد سعیدشادمهر، شهردار محترم شهر چمستان که اطلاعات محلی و عکس‌هایی درباره منطقه چمستان را در اختیار من قرار دادند. جناب آقای شهرام موساپور از قائم‌شهر که در صفحه‌آرایی کتاب زحمات زیادی کشیدند. جناب آقای علی‌رضا نیک‌نژاد شهردار وقت شهر بلده، و دانشجوی دکترای تاریخ دانشگاه اصفهان که عکس‌هایی از شخصیت‌ها و آثار تاریخی منطقه بلده را در اختیارم قرار دادند. افراد محلی و بومی و مطلع زیر که اطلاعات شفاهی را در اختیارم قرار دادند آقایان؛ حسین خسروی، محمدعلی کریمی و فرخ سلطانی که اطلاعاتی درباره روستای جوربند و واز در اختیارم قرار دادند. آقای حسین احمدی راد از روستای کاردگرکلا، اطلاعات شفاهی زیادی درباره واتاشان در اختیارم قرار دادند. آقای حجت‌الله نائیج از شهر نور اطلاعات شفاهی بسیاری درباره دلیران سرا و محوطه‌ها و اسامی محلی در اختیارم نهادند.

کسانی که از اطلاعات آن‌ها به نحو غیرمستقیم و از طریق شاگردانم (دانش‌آموزان و دانشجویان) استفاده کردم، آقایان؛ حاج عبدالله عیدی، حاج احمد اشتیری، مرحوم حاج جواد روحانی، قدرت‌الله ایزدی از بلده، مرحوم شیخ اسماعیل

راشدی از آهودشت چمستان و محمد احمدی از چمستان که از اطلاعات و آگاهی‌های شفاهی آن‌ها دربارهٔ بلده، پایدشت و چمستان استفاده کرده‌ام. اشخاص و بلدهای محلی زیر که در مطالعات و مشاهدات مکانی و میدانی و آثار و بناها به من یاری رساندند؛ به‌ویژه آقایان فرهنگ جعفری و اسماعیل برزگر از لاویج، حجت مقیمی مقدم از چمستان و واز تنگه، حسن قمی و عباس یوسفی از روستای اسپه کلا، سلیمان خجیر، سید حجت حسینی و مهدی حسین‌پور از روستای نصرت‌آباد و نبی دیوسالار از روستای سنگ‌نو.

افراد دیگری که به نحوی در به سامان رساندن این کتاب از یاری‌های آنان نیز بهره‌مند شدم، آقایان: مجتبی مقصودی از روستای بهدشت چمستان، حاج نادر بینایی از شهر ایزدشهر و عضو شورای اسلامی این شهر، مهندس احمد توکلی از چمستان و شهردار محترم شهر ایزدشهر، محمد جهادی از لسفیجان و عضو شورای شهر چمستان نیز آقایان: حاج کامبخش سالاریان و سهراب درویش از شهر رویان که در تهیهٔ برخی منابع به من یاری رساندند و از جناب آقای محسن علی‌نژاد قمی مدیر محترم نشر رسانش نوین که چاپ این اثر بدون یاری‌های ایشان میسر نمی‌شد.

برخی نهادهای اداری شهرستان نور که اطلاعات و یا عکس‌هایی را در اختیارم نهادند: ادارهٔ اوقاف شهر نور، فرمانداری شهرستان نور، شورای شهر چمستان، شهرداری چمستان، شورای ایزدشهر، شهرداری ایزدشهر، شورای شهر نور، شهرداری نور، شورای شهر رویان، شهرداری رویان، ادارهٔ اوقاف، شورای شهر و شهرداری بلده، بخشداری مرکزی نور، بخشداری چمستان.

دکتر صفر یوسفی

نور، تیر ماه ۱۳۹۱

دیباچه

موضوع این کتاب جغرافیای تاریخی شهرستان نور، شهرها و آبادی‌های مهم این شهرستان، شامل شهرهای قدیمی و فراموش شده نیز شهرهای فعلی است.

هدف اصلی نگارش کتاب حاضر، پژوهش درباره علل پیدایش نیز فراموشی شهرهای قدیمی مثل «ئاتل»، «تمیشه»، «پایدشت»، «واتاشان» و شهر قدیمی «بلنده» و علل بای‌گیری و رشد شهرهای جدید شامل «نور»، «رویان»، «چمستان»، «لردشهر» است. این شهرها در محدوده فعلی شهرستان نور قرار دارند. برخی دیگر از آبادی‌های مهم، مثل «کالچ»، «لاویج»، «پی‌اسپرس»، «سوردار»، «دلیران‌سرا»، «کتی‌یا» و... نیز در این کتاب مورد مطالعه و بررسی قرار گرفته‌اند. مواد اصلی این کتاب از اطلاعات کتبی و شفاهی فراهم آمده است. روش ما در این پژوهش مطالعات کتابخانه‌ای، جمع‌آوری اطلاعات شفاهی، مصاحبه با کهن‌سالان، به علاوه مشاهدات میدانی است. بنابراین، روش تحقیق مورد استفاده در این کتاب تلفیق و ترکیبی از شیوه‌های مختلف بوده است.

در پاسخ به سوال اساسی نگارش این کتاب که علل پای گیری و فراموشی شهرهای قدیمی نیز شکل گیری و رشد شهرهای جدید چه بوده است، شاید بتوان گفت ترکیبی از عوامل و شرایط تقریباً یکسان در پیدایش و شکوفایی و فراموشی شهرهای قدیمی و پیدایش و رونق و توسعه شهرها و آبادی های جدید تأثیر داشته اند. به طور کلی می توان گفت که مجموعه ای از اوضاع طبیعی و جغرافیایی، تاریخی، اجتماعی و سیاسی، نیز مسائل معیشتی، کشاورزی، اقتصادی، تجاری و حمل و نقل در پیدایش و شکوفایی و یا فراموشی این شهرها و آبادی ها مؤثر بوده اند.

مطالب این کتاب به چهار فصل تقسیم شده است:

فصل اول: شامل کلیاتی درباره جغرافیا و تاریخ شهرستان نور است.

فصل دوم: درباره شهرهای قدیمی و فراموش شده است.

در این فصل برخی از شهرهای مورد مطالعه، به طور کامل نابود شده اند، مثل تمیشه که هنوز نام آن به صورت «تمیشان» بر قسمتی از شهر نور باقی مانده است و یا «پایدشت» که فقط نامی از آن مانده است و در جای آن اکنون روستاهای «آهودشت» و «بهبدشت» چمستان قرار گرفته اند. برخی از شهرهای قدیمی مثل «کالج»، اکنون به صورت روستایی ییلاقی و یا مثل «ناتل»، به شکل روستایی قشلاقی باقی مانده اند. برخی از این شهرها مثل «واتاشان» فقط نامشان در کتاب های تاریخی و جغرافیایی باقی مانده است و یا مثل «بلده» که امروزه به صورت شهری کوچک برای ماندگاری خود در تاریخ، تلاش و مقاومت می کند و اینک در مسیر احیا و رشد قرار گرفته است.

نکته مهم درباره شهرهای قدیمی و فراموش شده این است که وقتی ما از شهرهای قدیمی سخن می‌گوییم، باید فضای کالبدی، یعنی محدودیت‌های مکانی و فضایی و مقتضیات و شرایط و شکل شهرسازی در روزگاران گذشته را در نظر داشته باشیم، چرا که شهرها در گذشته، میان دیوارها و خندق‌ها و برج و باروها قرار می‌گرفتند و فضای فیزیکی آن‌ها با فضای کالبدی شهر به مفهوم امروزی متفاوت بوده و بیشتر این شهرها در قیاس با شهرهای بزرگ امروزی، چنان‌که در منابع تاریخی و جغرافیایی قدیم بدان اشاره شده است، شهرک‌هایی بیش نبوده‌اند.

فصل سوم مطالب این کتاب درباره شهرهای جدید و آبادی‌های مهم کنونی یعنی نور، رویان، چستان، بلده و ایزدشهر است. فصل چهارم کتاب درباره آبادی‌های مهم تاریخی دیگر مثل «لاویج»، «دلیران‌سرا»، «واز»، «جوربند»، «کالج»، «پی‌اسپرس» و «کتی‌یا» و ... است.

فهم راز شکوفایی و فراموشی شهرها و آبادی‌های قدیمی و آشکارشدن جایگاه این شهرها بر نقش تاریخی آن‌ها در طول زمان روشنی می‌افکند؛ باشد که دستیابی به تجارب تاریخی، دست‌مایه و دستاوردی برای رونق و شکوفایی شهرها و آبادی‌های فعلی گردد.